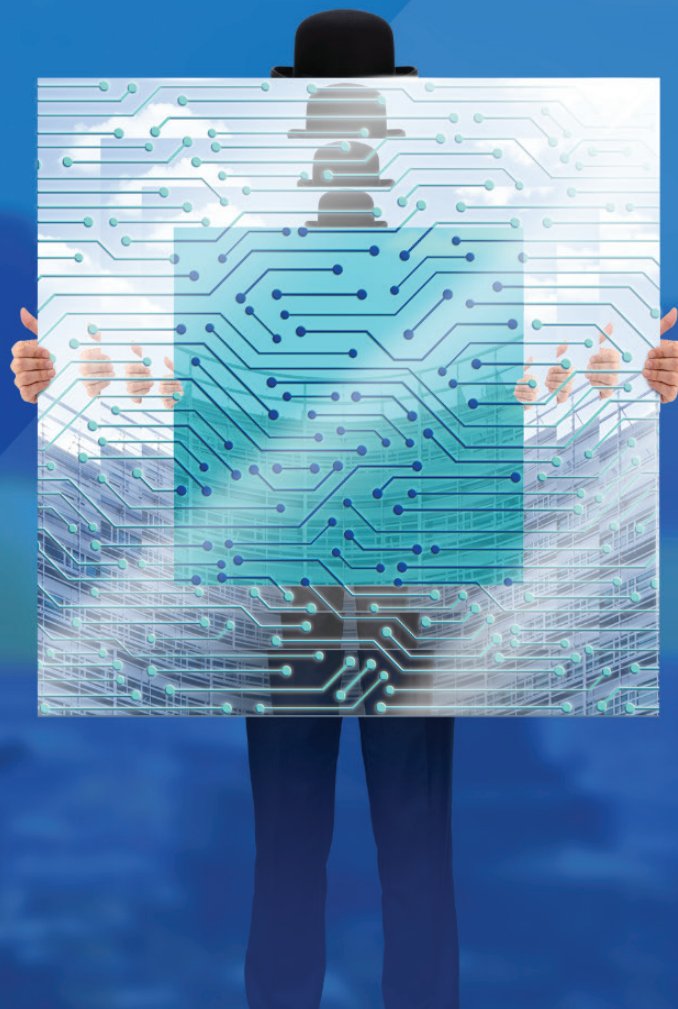


FARI

BRUSSELS CONFERENCE



FARI Brussel
Conferentie 2023

Samenvatting en
aanbevelingen

LOKALE &
DUURZAAM
AI, GEGEVENS
EN ROBOTICA



Op 11-12 september 2023 organiseerde het Brussels FARI - AI for the Common Good Institute (ULB-VUB) een conferentie over Local & Sustainable AI, Data, and Robotics. Tijdens dit evenement werden overheidsambtenaren, onderzoekers, internationale stadsvertegenwoordigers en burgers uitgenodigd.

Een waarnemerscomité woonde alle sessies bij om te bepalen wat de prioriteiten zouden kunnen zijn voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (BHG). Het comité bestond uit lokale ambtenaren en onderzoekers.

Dit document vat de resultaten en aanbevelingen van de waarnemersgroep samen.

Lokale & Duurzaam AI, gegevens en Robotica

Auteurs:

Hinda Haned, Universiteit van Amsterdam, Owls & Arrows

Anastasia Karagianni, VUB

Cédric Verstraete, Innoviris

Uitgever:

Carl Mörch, FARI

Deel I:

Samenvatting van de

Internationale FARI-conferentie 2023

Deel II:

Aanbevelingen voor een functioneel en

inclusief AI-beleid in het

Brussels Hoofdstedelijk Gewest

Deel I: *Samenvatting van de Internationale FARI-conferentie 2023*

In september 2023 organiseerde FARI - AI Institute for the Common Good (ULB-VUB) - zijn tweede internationale conferentie, waar beleidsmakers, onderzoekers en het grote publiek samen kwamen om dieper in te gaan op het transformatiepotentieel van AI, Data en Robotica voor de bevordering van een duurzame en inclusieve stedelijke ontwikkeling. Onder het overkoepelende thema 'Vooruitgang zonder wijsheid is geen echte vooruitgang' besprak de conferentie de ethische overwegingen die naar boven komen wanneer we AI inzetten voor maatschappelijke verbetering. Zo kunnen we ervoor zorgen dat de digitale transformatie iedereen ten goede komt en niemand aan zijn lot overlaat. Dit document is een samenvatting van de belangrijkste bevindingen en aanbevelingen van de waarnemersgroep.

Onderwerp #1: Lokale en duurzame AI, wanneer technologieën en gemeenschappen elkaar ontmoeten

De conferentie van dit jaar begon met een sessie over hoe AI-technologieën het best kunnen worden ingezet voor gemeenschappen: "Lokale en duurzame AI, wanneer technologieën en gemeenschappen elkaar ontmoeten". Om de behoeften van gemeenschappen efficiënt aan te pakken en positieve verandering teweeg te brengen, moeten AI-technologieën worden ontworpen om reële en dringende problemen op te lossen die door burgers zelf worden geïdentificeerd en als prioritair worden bestempeld. De efficiëntste manier om dit te doen is burgers die rechtstreeks worden beïnvloed door de beslissingen of processen die met behulp van deze AI-systemen worden genomen of gegenereerd, erbij te betrekken. Het begrip 'AI localism' (zie figuur) werd in het leven geroepen om te verwijzen naar lokale initiatieven die burgers proberen te betrekken bij het bedenken, ontwerpen en implementeren van AI-systemen. Tijdens het eerste panelgesprek kregen we informatie over enkele voordelen



van 'AI localism' voor de vormgeving van AI-technologieën om reële problemen aan te pakken. Door lokale gemeenschappen bij het AI-ontwikkelingsproces te betrekken, kan 'AI localism' er bijvoorbeeld voor zorgen dat AI-technologieën worden ontwikkeld om reële en dringende problemen aan te pakken waarmee deze gemeenschappen worden geconfronteerd. Dit kan leiden tot relevantere en efficiëntere AI-oplossingen die een grotere

impact hebben. We leerden ook hoe 'AI Localism', kan helpen om vertrouwen te creëren in AI-technologieën, door burgers te betrekken bij het besluitvormingsproces rond AI, zodat ze gemakkelijker worden aanvaard. Dit is belangrijk, omdat vertrouwen essentieel is voor een vlotte aanvaarding en een succesvol gebruik van AI.

Het evenwicht vinden tussen legitimiteit en efficiëntie van lokaal AI-bestuur kan echter een hele uitdaging zijn. Aan de ene kant zijn de betrokkenheid van burgers en transparantie essentieel voor de legitimiteit, wat een inclusieve besluitvorming en verantwoording vereist. Aan de andere kant vereist efficiëntie expertise, middelen en een beleid dat afgestemd is op de behoeften van de gemeenschap, met de mogelijkheid om te monitoren en aan te passen. Een evenwicht vinden is een uitdaging, omdat een focus op legitimiteit de efficiëntie kan belemmeren, terwijl efficiëntie vooropstellen de representatie en transparantie in het gedrag kan brengen.

Het panel besprak mogelijke oplossingen voor deze uitdaging, zoals het hanteren van een flexibele benadering van werk, het definiëren van duidelijke verwachtingen voor burgerbetrokkenheid en het "verder kijken dan optimalisering als een leidraad", zoals een van de panelleden het verwoordde. Deze benaderingen kunnen helpen om het pad te effenen voor de normalisering en democratisering van burgerbetrokkenheid.

Een ander belangrijk aspect dat tijdens het gesprek naar voren kwam, was de noodzaak van een zorgvuldige projectafbakening. In een voorbeeld uit Montreal, waarbij AI werd gebruikt voor de optimalisering van verkeerslichten, was 30% van de projecttijd gewijd aan deze fase. Dit benadrukt het belang van een uiterst nauwkeurige definitie van de reikwijdte en een verfijning van de doelstellingen nog voor wordt gestart met de AI-ontwikkelingscyclus.

'AI Localism', kan helpen om vertrouwen te creëren in AI-technologieën.

Hoewel de panelleden niet uitgebreid ingingen op de uitdagingen ontstaan wanneer AI-oplossingen worden ingezet in steden, zou een grondigere analyse van deze uitdagingen een interessant onderwerp kunnen zijn voor de conferentie van volgend jaar. Inzicht in de typische uitdagingen die komen kijken bij het ontwerpen en implementeren van deze systemen is cruciaal voor het ontwikkelen van efficiënte en impactvolle AI-oplossingen.

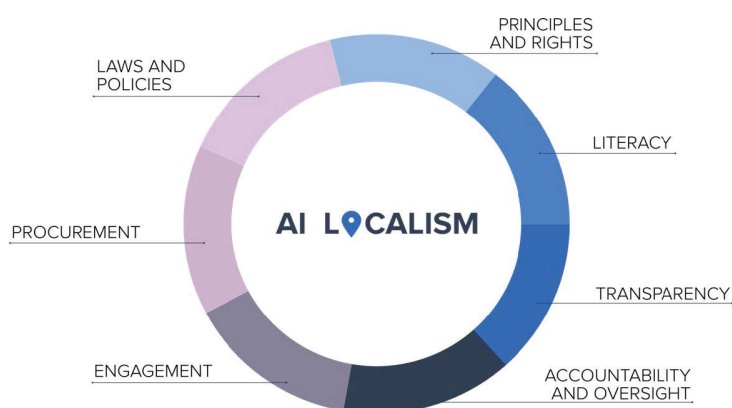


Diagram dat de verschillende componenten van 'AI localism' illustreert. (Stefaan Verhulst)



Onderwerp 2: Methodologieën om burgers te betrekken bij AI, Data, Robotica

Tijdens het panelgesprek werden verschillende inzichtelijke initiatieven gedeeld, die lieten zien hoe het betrekken van maatschappelijke actoren aanvaarding, verantwoord ontwerp en een groter bewustzijn bevordert. Enkele voorbeelden illustreerden hoe dit in de praktijk werkt:

- **CollectiveUP:** Stimuleert de participatie van jongeren via opleidingen en creatieve workshops
- **Citizen Consultations: Robotics4EU:** Een consortium dat belanghebbenden uit zowel de publieke als private sector in zes Europese landen samenbrengt om burgers te raadplegen over de aanvaarding van robotica binnen belangrijke domeinen (bv. gezondheidszorg, wendbare productie). Dit proces geeft burgers de kans om hun bezorgdheden te uiten of beslissingen te valideren en dat versterkt de democratische principes binnen de samenleving.
- **GlobalSay Platform:** Vergemakkelijkt zelfgeorganiseerde betrokkenheidplatformen.



Het panelgesprek benadrukte de cruciale rol van maatschappelijke actoren in de ontwikkeling en aanvaarding van nieuwe technologieën. Deze samenwerking bevordert een verantwoord ontwerp, een groter bewustzijn en de integratie van verschillende standpunten, zodat technologische vooruitgang aansluit bij maatschappelijke behoeften en waarden. Voorbeelden zoals GlobalSay benadrukken de waarde van online zelfgeorganiseerde betrokkenheidsplatformen om dit proces te vergemakkelijken. Deze platformen bieden burgers de mogelijkheid om de toekomst van technologie actief mee vorm te geven, waardoor een gevoel van 'ownership' ontstaat. Daarnaast zorgen ze ervoor dat technologische vooruitgang de collectieve verwachtingen van de samenleving weerspiegelt.

Het panel erkende ook de beperkingen van de middelen die de betrokkenheid van de burgers bij de ontwikkeling en aanvaarding van AI kunnen belemmeren, met name binnen domeinen met beperkte toegang tot technologie. Om deze uitdagingen aan te pakken, benadrukten ze de noodzaak van offline opleidingen en educatieve middelen die toegankelijk zijn voor iedereen, ongeacht de digitale geletterdheid of toegang tot computers en het internet. Door de digitale kloof te dichten en ervoor te zorgen dat iedereen de kans krijgt om deel te nemen, kunnen we een inclusievere en rechtvaardigere benadering van de ontwikkeling van AI bevorderen en ervoor zorgen dat de voordelen van deze technologie worden gedeeld door alle leden van de samenleving.

Een ander kritiek onderwerp met betrekking tot de implementatie en



aanvaarding van technologie, namelijk sociale robotica, werd ook besproken. Voorbeelden van de inzet robots in de ouderenzorg benadrukten hoe ze potentiële voordelen kunnen bieden via cognitieve spelletjes en oefeningen om de hersenen fit te houden. Het is echter van essentieel belang om eindgebruikers en experts ter zake bij het proces te betrekken om implementatieproblemen te voorkomen.

De rol die AI speelt bij het verwerken van gegevens over activiteiten rond burgerbetrokkenheid, zoals ideevormingsoefeningen, werd benadrukt en het potentieel ervan om participatie te vergemakkelijken werd erkend. Datawalks, die een succes waren in het Brussels Gewest, werden voorgesteld als een middel om burgers voor te lichten over AI in de stad. Naarmate het niveau van geletterdheid toeneemt, moeten we echter rekening houden met bezorgdheden over de manipulatie van AI-systemen.



Onderwerp #3: AI, Data, Robotica en Mobiliteit

De snelle digitalisering van mobiliteit vormt een veelzijdige uitdaging en een aanzienlijk deel van de bevolking beschikt niet over de nodige digitale vaardigheden om volledig deel te nemen aan deze transformatie. Volgens recente statistieken mist 42% van de EU-burgers digitale basisvaardigheden en heeft 32% nog nooit het internet gebruikt. Deze digitale kloof vormt een belangrijke belemmering voor de aanvaarding en het gebruik van gedigitaliseerde mobiliteitsoplossingen, waardoor een aanzienlijk deel van de bevolking het risico loopt uitgesloten te worden van de voordelen en mogelijkheden van deze technologische revolutie.



Hoewel AI het potentieel heeft om de digitale kloof in mobiliteit te dichten, blijft de praktische implementatie moeilijk. Sommigen betogen dat mobiliteit als een mensenrecht moet worden beschouwd, waarbij de nadruk moet liggen op universele basismobiliteit en de rol die mobiliteit kan spelen in de bevordering van gendergelijkheid. De invoering van AI in de openbare sector in het algemeen en in mobiliteit in het bijzonder vereist echter een krachtige datastrategie, een samenwerking tussen sectoren en een op innovatie gerichte mentaliteit.

Een ander probleem waarop het panel focuste, is de kloof tussen het beoogde potentieel van de inzet van AI en data voor Mobility-as-a-Service (MaaS) en de praktische uitdagingen, met name het feit dat gegevens niet van iedereen in gelijke mate worden verzameld. Sommige groepen mensen genereren immers meer gegevens dan andere, wat de vraag doet rijzen: hoe kunnen MaaS-tools alle burgers op een gelijke en eerlijke manier van dienst zijn? Hoewel het panel geen concreet antwoord op deze bijzonder uitdagende vraag heeft gegeven, werd het idee om geschikte governance- en businessmodellen voor MaaS-platformen te ontwikkelen en te testen besproken als een belangrijk aandachtspunt voor de toekomst.



Het panel besprak ook hoe kwetsbare bevolkingsgroepen vaak over het hoofd worden gezien bij het ontwerpen van AI-gestuurde mobiliteitssystemen, wat de ongelijkheid vergroot. Wat is er dan nodig om ervoor te zorgen dat digitale mobiliteitsoplossingen iedereen, inclusief kwetsbare groepen, ten goede komen? De panelleden deden de volgende aanbevelingen:

- Zorgen voor gebruiksvriendelijke interfaces en ondersteuning
- Zorgen voor menselijke contactpunten
- De juiste koppeling van digitale ervaring en fysieke ervaring aanbieden

Een belangrijke bezorgdheid die tijdens het gesprek naar voren kwam, is dat er mogelijk te veel op AI zal worden vertrouwd. Een precies evenwicht tussen AI en menselijke expertise is toch noodzakelijk om essentiële vaardigheden en kennis te waarborgen. Bovendien moeten we tijdens gesprekken over AI-gestuurde mobiliteit dringend aandacht besteden aan de noden van mensen met een beperking. We moeten duidelijke richtlijnen opstellen voor het behalen van doelstellingen rond duurzame ontwikkeling binnen ecologische, economische en maatschappelijke domeinen, zoals toegang tot vervoer, gendergelijkheid, betaalbare en schone energie en cyberveiligheid.

We moeten tijdens gesprekken over AI-gestuurde mobiliteit dringend aandacht besteden aan de noden van mensen met een beperking.

Onderwerp #4: AI, Data en Robotica in Overheidsdiensten, op naar een nieuwe "algocratie"

Overheidsdiensten moeten een hoge standaard aanhouden door een transparante en verantwoorde ontwikkeling en implementatie van AI voorop te stellen. De ethische commissie van de VDAB dient als een inspirerend model dat aantoont dat de integratie van ethische overwegingen in het AI-ontwikkelingsproces positieve resultaten kan opleveren. De richtlijnen van deze instelling voor verantwoorde AI-implementatie bieden waardevolle inzichten voor organisaties die ethische AI-praktijken wensen in te voeren:

- **Werkwijze:** Kies voor een iteratieve benadering van AI-ontwikkeling, gekenmerkt door experimentatie, verkenning, exploitatie en uitvoering. Deze methodologie stimuleert continu leren, aanpassen en verfijnen om ervoor te zorgen dat AI-oplossingen aansluiten bij ethische principes en maatschappelijke behoeften.
- **Minimaal levensvatbaar product (MVP: Minimum Viable Product) door ontwerp:** Geef prioriteit aan de ontwikkeling van MVP's, zodat AI-oplossingen vanaf het begin functioneel zijn en



afgestemd zijn op de behoeften van gebruikers. Deze aanpak beperkt de uitgaven voor middelen tot een minimum en maakt een vroege integratie van feedback mogelijk, wat leidt tot efficiëntere en meer gebruikersgerichte AI-oplossingen.

- **Wendbare methodologie:** Kies voor een wendbare ontwikkelingsmethodologie die flexibiliteit, samenwerking en snelle aanpassing stimuleert. Deze benadering biedt organisaties de mogelijkheid om dynamisch te reageren op veranderende eisen en zorgt ervoor dat AI-oplossingen relevant blijven en altijd aansluiten bij ethische overwegingen.
- **Gevarieerde en functieoverschrijdende teams:** Stel projectteams samen die verschillende vormen van expertise en standpunten omvatten. Deze benadering bevordert een cultuur van open communicatie, moedigt de uitwisseling van ideeën aan en draagt bij tot de ontwikkeling van inclusievere en ethischere AI-oplossingen.



Kies voor een iteratieve benadering van AI-ontwikkeling, gekenmerkt door experimentatie, verkenning, exploitatie en uitvoering.

Het panel benadrukte ook waarom internationale samenwerking van cruciaal belang is voor het delen van expertise, het uitwisselen van beste praktijken en het aanpakken van maatschappelijke uitdagingen via AI-oplossingen. Hoewel verordeningen zoals de AVG pleiten voor het "recht op uitleg", blijft de praktische implementatie van dit principe tijdens de ontwikkelingscyclus van AI een hele uitdaging. In deze context is het bieden van praktische begeleiding en ondersteuning aan organisaties vaak efficiënter dan een strikte handhaving.

De benadering van het Noorse agentschap voor digitalisering om op maat gemaakte ontwikkelings- en gebruiksadviezen te verstrekken voor specifieke AI-toepassingen biedt een veelbelovend alternatief voor een absoluut verbod. Deze benadering erkent de complexiteit van AI-ontwikkeling en de behoefte aan contextspecifieke begeleiding om ervoor te zorgen dat AI-oplossingen verantwoord en ethisch worden geïmplementeerd.

Het panel besprak ook hoe AI traditionele lees- en schrijfvaardigheden kan verbeteren door functies zoals vertaling en omzetting van spraak naar tekst. Het definiëren van voldoende transparantie in AI-systemen houdt voor regelgevers een voortdurende dialoog in eerder dan een vaststaande wettelijke norm; zorgvuldige afweging is vereist wanneer onderdrukking van AI-systemen wordt overwogen. Controle en afdwingbaarheid moeten worden gewaarborgd. Daarnaast varieert de digitale geletterdheid, en dan gaat het zowel om de praktische vaardigheden als de toegang tot en de interactie met digitale inhoud. Er zijn ook ethische bezorgdheden over toegang, connectiviteit en gegevensbronnen.



Onderwerp #5: AI en Justitie

De toegang tot justitie wordt geconfronteerd met een grote crisis, gekenmerkt door vertragingen, betaalbaarheidsproblemen en een gebrek aan transparantie. Meer dan 5 miljard mensen wereldwijd hebben geen noemenswaardige toegang tot justitie, en in Noord-Amerika kan 90% van de bevolking zich geen juridische bijstand veroorloven. Het duurt ook langer voor rechtszaken opgelost raken. In Frankrijk is de gemiddelde duur tussen 2016 en 2020 toegenomen van 200 dagen tot meer dan 600 dagen.

AI-oplossingen kunnen de toegang tot justitie eventueel democratiseren; de technologie ontwikkelt zich echter sneller dan de juridische kaders, wat resulteert in een kloof tussen innovatie en effectieve governance. Om deze uitdaging aan te pakken heeft de VN Duurzame Ontwikkelingsdoel 16 opgesteld. De bedoeling is om de toegang tot justitie voor iedereen te waarborgen en te zorgen voor efficiënte, verantwoorde en inclusieve instellingen op alle niveaus.

Personen zouden hun privacy niet moeten opofferen in ruil voor snellere of toegankelijke justitie.

Hoewel AI en de Conventie van de Raad van Europa over AI potentiële oplossingen aanreiken voor deze uitdagingen, blijven er vier belangrijke bezorgdheden op het gebied van mensenrechten bestaan:

1. **Algoritmische vertekening:** De vraag of rechtvaardigheid geautomatiseerd kan worden blijft een dringende kwestie, zoals blijkt uit de Nederlandse schandalen rond de detectie van fraude met toelagen voor kinderopvang. AI-systemen kunnen vertekeningen in de gegevens in stand houden, wat leidt tot discriminerende resultaten.
2. **Grotere ongelijkheid:** Dat AI ongelijkheid mogelijk kan verergeren, met name onder kwetsbare bevolkingsgroepen, benadrukt de behoefte aan een betere toegang tot oplossingen. AI-systemen kunnen bestaande vooroordelen versterken en nieuwe barrières opwerpen voor bevolkingsgroepen die al gemarginaliseerd zijn.
3. **Problemen met privacy:** De opkomst van digitale controle doet vragen rijzen over het evenwicht tussen efficiëntie en privacy. Personen zouden hun privacy niet moeten opofferen in ruil voor snellere of toegankelijker justitie.
4. **Gebrek aan transparantie:** Het gebrek aan transparantie in AI-systemen vormt een aanzienlijke bedreiging voor de rechtsstaat. Zonder een duidelijk inzicht in hoe AI-beslissingen worden genomen, is het moeilijk om deze systemen aansprakelijk te stellen en ervoor te zorgen dat ze rechtvaardigheid en onpartijdigheid waarborgen.

Het panel was het erover eens dat het dichten van de digitale kloof en het zorgen voor efficiënte gerechtelijke procedures met behoud van een menselijk oordeel essentiële principes zijn om deze uitdagingen aan te pakken. Ze raadden aan rechters niet te vervangen door AI, omdat zij een cruciale rol spelen bij het interpreteren van de wet, het vellen van een gedegen oordeel en het waarborgen van mensenrechten.

Het panel was het er ook over eens dat, hoewel AI justitie dichterbij de burger kan brengen, het ook cruciaal is om rekening te houden met volgende zaken:

- **Een op mensen gerichte justitie:** Justitie moet op mensen gericht blijven en daarbij moeten advocaten een cruciale rol spelen in de rechtszaal. AI moet juridische expertise aanvullen, niet vervangen.
- **Betrokkenheid van juridische professionals:** Juridische professionals moeten actief betrokken zijn bij de ontwikkeling en implementatie van AI-toepassingen om ervoor te zorgen dat deze tools aansluiten bij juridische principes en ethische overwegingen.
- **Toegang tot AI-tools:** Juridische professionals en hun cliënten moeten toegang hebben tot AI-tools om beter door de complexe juridische systemen te kunnen navigeren en efficiënter te kunnen pleiten.
- **Beperkingen van generatieve AI:** Systemen voor generatieve AI zijn beperkt wat het begrijpen van de nuances van juridische taal en terminologie betreft. Juridische professionals mogen niet uitsluitend vertrouwen op generatieve AI voor juridische analyses of advies.

Tot slot waren de panelleden het erover eens dat het benutten van AI om toegang te krijgen tot justitie een gebalanceerde benadering vereist waarbij prioriteit moet worden verleend aan menselijk inzicht, transparantie en ethische overwegingen. Door de bezorgdheden op het gebied van mensenrechten aan te pakken en een verantwoorde ontwikkeling en implementatie van AI te waarborgen, kunnen we ervoor zorgen dat AI bijdraagt tot een eerlijkere en rechtvaardigere samenleving.

Onderwerp #6: Duurzaamheid, AI en Inkoop

Het panelgesprek over AI-inkoop benadrukte het belang van het behoud van een kritisch inzicht in AI-systemen, de vermijding van antropomorfisme en de erkenning van de inherente uitdagingen en beperkingen. In plaats van te pleiten voor vertraging, benadrukten de panelleden de noodzaak om onderzoek en experimenten met AI-systemen te versnellen, met name in de openbare sector, om los te komen van de dominantie van Big Tech-bedrijven.

Bij de inkoop van AI voor openbare diensten is het van cruciaal belang om rekening te houden met het potentieel van AI om zich aan te passen aan het gedrag van gebruikers en de mogelijkheid van manipulatie door gebruikers, wat onbedoelde schadelijke gevolgen kan hebben. Daarom is transparantie van het grootste belang. Het Chileense initiatief om openbare algoritmen in kaart te brengen, voorgesteld door een van de panelleden, is een lovenswaardig

voorbeeld van de bevordering van transparantie en verantwoordelijkheid in de ontwikkeling en implementatie van AI. Innovatieve inkoop speelt een cruciale rol bij het verwerven van AI-systemen die vaak de grens tussen R&D-projecten en commerciële ondernemingen overschrijden. Het opzetten van 'sandboxes' voor het testen van AI- en geautomatiseerde besluitvormingssystemen kwam naar voor als een veelbelovende aanpak om op een verantwoorde manier AI in te kopen.

Belangrijke leerpunten uit het gesprek over verantwoordelijke AI-sandboxing zijn onder meer:

- 1. Vroege experimenten:** 'Sandboxes' moeten het mogelijk maken om in een vroeg stadium te experimenteren en technologieën, bedrijfsmodellen en strategieën voor publieke innovatie te testen voor ze op grote schaal worden geïmplementeerd.
- 2. Wendbare aanpasbaarheid:** 'Sandboxes' moeten wendbaarheid omarmen om zich snel te kunnen aanpassen aan het voortdurend veranderende AI-landschap.
- 3. Voorafgaande impactbeoordeling:** 'Sandboxes' moeten een gecontroleerde omgeving bieden om te anticiperen op de potentiële impact van AI-systemen.





4. **Betrokkenheid van belanghebbenden:**

“Sandboxes’ moeten cocreatie en feedbackloops onder belanghebbenden aanmoedigen om ervoor te zorgen dat AI-ontwikkeling en -implementatie op een verantwoorde manier gebeuren.

In het huidige tijdperk van de AI-hype zouden we ons gemakkelijk kunnen laten meeslepen in grootse visies van futuristische oplossingen. We mogen de waarde van eenvoud en pragmatisme echter niet over het hoofd zien. De corona-app, die eerst geprezen werd als een hightech-oplossing, vormde uiteindelijk een goede waarschuwing die de mogelijke valkuilen belichtte van overmatig vertrouwen in complexe technologieën zonder na te denken over de implicaties ervan in de echte wereld.



Onderwerp #7: Tekort aan juridische bescherming in de ML-pijplijn

Het panelgesprek behandelde de complexe aspecten van verantwoordelijkheid tijdens de levenscyclus van datasets binnen ‘modeling pipelines’ voor AI. Een belangrijke bezorgdheid die naar voren kwam, was de mogelijkheid voor ontwikkelaars om verantwoordelijkheid te ontlopen voor vervolgtaken, wat leidt tot een tekort aan juridische bescherming.

Door te erkennen dat het moeilijk is om uitdagingen met betrekking tot juridische bescherming in de praktijk te voorspellen, erkende het panel ook dat de transformatie van gegevens naar modellen een bijkomend verborgen risico inhoudt dat momenteel door de wetgeving nog niet op gepaste wijze kan worden aangepakt. Zoals een van de panelleden zei: Datasets als ruggengraat die de ontwikkeling van machine learning ondersteunen. Hieruit volgt dat elk datatransformatieproces vertekeningen en onnauwkeurigheden in de modellen kan introduceren, wat de verantwoordelijkheidsstructuur verder bemoeilijkt.

Een kritieke lacune die werd geïdentificeerd, was het beperkte vermogen van zowel privé- als openbare organisaties om de impact van ingezette AI-modellen te monitoren. Dit gebrek aan inzicht komt voort uit een combinatie van factoren, waaronder een tekort aan middelen en een algemeen gebrek aan interesse in het aanpakken van potentiële risico's.



Door de nadruk te leggen op de noodzaak om fundamentele rechten te beschermen, toonde het panel aan dat er zeker nood is aan een allesomvattende benadering van gegevensbescherming die de menselijke waardigheid waarborgt.

Het panel uitte ook bezorgdheid over het ontbreken van duidelijke ontwikkelaarsverantwoordelijkheid in de bestaande wetgeving, met name met betrekking tot het toezicht op de machtsdynamiek in beslissingen over data sourcing en academische incentives. Ook het feit dat ontwikkelaars onder de AVG zijn vrijgesteld van bepaalde verantwoordelijkheden doet vragen rijzen over mogelijke nationale vrijstellingen die de normen voor gegevensbescherming zouden kunnen ondermijnen.

Door de nadruk te leggen op de noodzaak om fundamentele rechten te beschermen, toonde het panel aan dat er zeker nood is aan een allesomvattende benadering van gegevensbescherming die de menselijke waardigheid waarborgt. Deze benadering moet een dieper inzicht omvatten in de complexe relatie tussen de bescherming van de mensenrechten en gegevensbescherming, met een specifieke focus op de manier waarop deze relatie wordt geformuleerd en gehandhaafd.

Tot slot onderstreepte het panelgesprek de noodzaak van een genuanceerder inzicht en een proactieve benadering om verantwoordelijkheidsuitdagingen tijdens de levenscyclus van AI-datasets aan te pakken. Door een verantwoordelijkheidscultuur te bevorderen, het organisatorisch monitoringvermogen te verbeteren en de waarborgen voor gegevensbescherming te versterken, kunnen we ervoor zorgen dat de ontwikkeling en implementatie van AI aansluiten bij ethische principes en maatschappelijke waarden.

Onderwerp #8: Duurzame Robots en Steden

De voortdurende discussie over robotica heeft zich verplaatst van een debat over productiviteit versus banenverlies naar een meer genuanceerde focus op duurzaamheid. Panelleden presenteerden een heel assortiment robots, waaronder hybride wezens en robots voor geautomatiseerde sloop die worden ingezet op bouwwerven en die nu op een transformatieve manier omgaan met mensen. Dit bevordert het hergebruik van materialen en de veiligheid van werknemers. Deze robots vergemakkelijken het behalen van duurzaamheidsdoelen door mobiliteits- en toegankelijkheidsdrempels weg te nemen, tijd vrij te maken voor zinnigere taken en te helpen bij het bestrijden van milieurampen en het tegengaan van de klimaatverandering.



Het implementeren van robots kan echter ook een hele uitdaging zijn aangezien ze naadloos moeten worden geïntegreerd in de omgeving waar ze worden ingezet, en dat leidt vaak tot complexe operationele situaties. Er kunnen tegenstrijdigheden zijn tussen bedrijfsdoelen en de praktische behoeften van eindgebruikers. Een voorbeeld dat tijdens dit panel werd aangehaald om dit te illustreren, was de moeilijkheid om robots te integreren en onderhouden in ziekenhuizen, omdat dit tijdrovend is voor zorgverleners die al te kampen hebben met beperkte middelen.

Het vinden van een evenwicht tussen sociale, ecologische en economische domeinen is cruciaal en vereist voortdurende beoordelingen van de impact. Bovendien variëren de risico's gekoppeld aan robots afhankelijk van factoren zoals het autonominiveau en de specifieke taken die ze uitvoeren. Dit leidt tot contextafhankelijke discussies over risico's en risicobeperkende strategieën, zoals de strategieën die relevant zijn voor robots in de bouw versus "injecteerbare" microrobots.

Het panel was het unaniem eens over het belang van de beoordeling van de sociale en ecologische impact van technologie en de nood aan evenwicht in de ontwikkeling van AI, waarbij zowel rekening wordt gehouden met een toenemende productiviteit als met bezorgdheid over banenverlies. Gevarieerde teams en ethische overwegingen zijn ook essentieel in dit veranderende landschap.



Deel II:

Aanbevelingen voor een functioneel en inclusief AI-beleid in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest

Inleiding

Tijdens de FARI-conferentie zagen we heel wat voorbeelden van hoe diverse actoren binnen het Brussels Hoofdstedelijk Gewest belangrijke initiatieven nemen om echt inclusieve en functionele AI-gestuurde systemen te ontwikkelen. Deze inspanningen omvatten het hele spectrum van openbare instellingen en scholen tot privéondernemingen en maatschappelijke organisaties.

Ondanks deze lovenswaardige inspanningen moeten we er dringend voor zorgen dat AI-technologieën niet vooringenomen zijn en inclusiviteit effectief kunnen bevorderen in samenlevingen waar de basisdatageletterdheid en internettoegang voor veel burgers nog steeds een grote uitdaging vormen. Het waarnemerscomité erkent deze dringende behoefte en heeft een vier belangrijke aanbevelingen geformuleerd om de ontwikkeling en implementatie van inclusieve AI-systemen in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest te bevorderen.

We moeten er dringend voor zorgen dat AI-technologieën niet vooringenomen zijn en inclusiviteit effectief kunnen bevorderen in samenlevingen waar de basisdatageletterdheid en internettoegang voor veel burgers nog steeds een grote uitdaging vormen.



De Aanbevelingen



Burgerbetrokkenheid aanmoedigen voor een inclusief en gunstig AI-ecosysteem

Om ervoor te zorgen dat AI-systemen aansluiten bij de behoeften van de gemeenschap en geen schade berokkenen, is het cruciaal om een cultuur van burgerbetrokkenheid te cultiveren voor de ontwikkeling en implementatie van deze systemen. Dit kan door initiatieven rond 'AI localism' te promoten, burgers de mogelijkheid te bieden om rechtstreeks mee te werken aan het ontwerp, de implementatie en de evaluatie van AI-systemen. Als we de baanbrekende inspanningen van het Brussels Gewest op het gebied van educatie en betrokkenheid van burgers verder benutten, kunnen we bovendien fungeren als maatstaf voor inclusieve AI-governance in heel Europa. Door burgers actief te betrekken bij de volledige AI-levenscyclus, kunnen we garanderen dat deze technologieën op een verantwoorde en ethische manier worden ontwikkeld en geïmplementeerd, met maximale voordelen voor de samenleving en minimale potentiële risico's.

Een uniform kader voorzien voor de ontwikkeling van echt inclusieve AI-technologieën

Voor de ontwikkeling en implementatie van AI-technologieën die toegankelijk, ethisch en gunstig zijn voor alle leden van de samenleving, is het cruciaal om burgers te betrekken bij de volledige AI-levenscyclus en een uniform kader te voorzien voor inclusieve AI-ontwikkeling. Het uniforme kader moet inspiratie putten uit succesvolle initiatieven binnen de openbare sector en de grote inzet van Brussel voor data- en digitale geletterdheid. Als Brussel deze aanbevelingen aanvaardt, kan het zich positioneren als leider in inclusieve AI-ontwikkeling en het pad effenen voor een rechtvaardigere en mooiere digitale toekomst voor iedereen.





Krachtige waarborgen en richtlijnen invoeren voor het verantwoord gebruik van AI-technologieën in kritieke toepassingen

Om de potentiële uitdagingen en risico's van AI-implementatie in kritieke toepassingen (bv. justitie, rekrutering, gezondheidszorg) efficiënt aan te pakken, is het heel belangrijk om een uitgebreid kader van waarborgen en richtlijnen in te stellen die een verantwoord en ethisch gebruik aanmoedigen. Deze maatregelen moeten de bescherming van fundamentele mensenrechten vooropstellen, fundamentele vrijheden waarborgen en ervoor zorgen dat AI-systemen bestaande ongelijkheden niet vergroten of de toegang tot middelen en economische opportuniteiten niet ondermijnen. De rol van regelgevers is cruciaal om deze waarborgen te implementeren, te handhaven en voortdurend te evalueren. Het Brussels Hoofdstedelijk Gewest heeft een bewezen staat van dienst wat het aanmoedigen van een divers en collaboratief AI-ecosysteem betreft en is dus goed gepositioneerd het voortouw te nemen bij de ontwikkeling en implementatie van deze waarborgen. Zo kan het een maatstaf vormen voor verantwoorde AI-governance in heel Europa.

Kritisch blijven denken en transparantie garanderen bij de ontwikkeling en implementatie van AI

De ontwikkeling en implementatie van AI vereisen voorzichtigheid en een kritische geest. We moeten ook erkennen dat AI niet de oplossing voor alles is en misschien niet altijd de meest geschikte benadering is om maatschappelijke en zakelijke uitdagingen op te lossen. Om transparantie te behouden bij het gebruik van AI-gestuurde en geautomatiseerde technologieën, moeten mechanismen zoals databanken met algoritmes en andere transparantiemechanismen worden gebruikt. Het is belangrijk om een evenwicht te vinden tussen innovatie en voorzichtigheid, zodat AI op een verantwoorde manier wordt ontwikkeld en geïmplementeerd waarbij de mensenrechten worden beschermd en het welzijn van de samenleving wordt bevorderd.





Conclusie

De FARI-conferentie van dit jaar vormde een waardevol platform voor de bespreking van de cruciale rol die AI zal spelen in de toekomst van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. De inzichten en aanbevelingen die tijdens de conferentie werden gedeeld, benadrukken de noodzaak van een alomvattende en inclusieve benadering van de ontwikkeling en implementatie van AI. Door van datageletterdheid een prioriteit te maken, diversiteit te omarmen, de vooringenomenheid van algoritmes aan te pakken en een gebruikersgericht ontwerp centraal te stellen, kan het Brussels Hoofdstedelijk Gewest het potentieel van AI benutten om een rechtvaardigere, duurzamere en welvarendere samenleving voor iedereen te creëren.



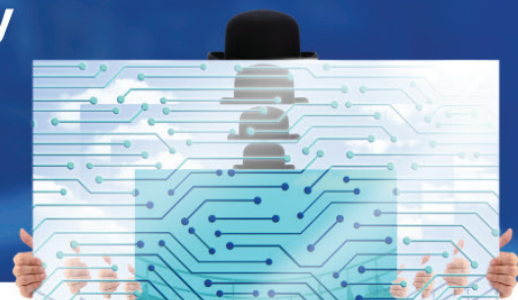
FARI dankt zijn donateurs: de Europese Commissie, het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, Innoviris, Paradigm en AI4Belgium.

3^e FARI Brussel Conferentie op 18 november 2024 in Studio Flagey

FARI - AI for the Common Good
Cantersteen 16, 1000 Brussel
fari.brussels | conference.fari.brussels

De partners van de 2023 conferentie

Paradigm, Innoviris, Knowledge Centre Data & Society,
CLAIRE, SustAIIn.brussels, Ohme,
Délégation du Québec à Bruxelles,
Wallonie Bruxelles International, CollectiveUP,
La Scientothèque, VUB and ULB Student Committees



FARI - AI for the Common Good Institute



@BrusselsFari